

Arenen lausunto parlamentaarisen TKI-työryhmän esityksestä

Kommentit TKI-järjestelmän kehittämisen periaatteisiin

Arene pitää esitettyjä periaatteita pääasiassa hyvinä ja kannatettavia. Periaatteissa otetaan laajasti esiin erilaiset näkökulmat, jotka ohjaavat ja antavat reunaehdot Suomen TKI-toiminnan kehittämiseksi. Tavoitteissa on positiivisesti huomioitu TKI-järjestelmän kehittämisen kannalta keskeiset teemat, kuten rahoituksen riittävyys ja pitkäjänteisyys, vaikuttavuus, kansainvälisyys ja yhteistyön merkitys.

Ammattikorkeakoulujen on vaikeaa vastata esitettyihin TKI-järjestelmän kehittämisen tavoitteisiin nykyisen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Erityisen haasteen aiheuttaa ammattikorkeakoulujen TKI-rahoituksen perustuminen lähes täysin ulkoisen rahoituksen määrään. Ulkoisen rahoituksen riippuvuudesta seuraa, että ammattikorkeakoulujen on vaikea toteuttaa johdonmukaisesti profiilinsa mukaista ja strategiaansa toteuttavaa TKI-työtä.

Tarkemmat muutos- ja lisäsesitykset:

- *2. Vipuvaikutus:* Kohdassa tulee huomioida myös kansainvälisen TKI-rahoituksen rahoituksen vivuttaminen. Kansallisen TKI-rahoituksen vivuttamisessa on tärkeää, että kaikki TKI-työtä tekevät tahot toteuttavat ja vahvistavat lisärahoituksen avulla syvintä osaamistaan ja profiiliaan.
- *4. Tieteen vapaus sekä tutkimuksen ja koulutuksen laatu:* Kohdassa tulisi puhua yliopiston autonomian sijaan laajemmin korkeakoulujen autonomiasta tai vaihtoehtoisesti ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen autonomiasta.
- *5. Vaikuttavuus:* Kohdassa pitäisi tutkimuksen vaikuttavuuden lisäksi huomioida myös kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuus ja seuranta. Ammattikorkeakoulujen TKI-työn vaikuttavuudelle ja laadulle tulee kehittää kriteerit, jotka tukevat profiilin mukaista toimintaa. Nyt korkeakoulujen TKI-toiminnan vaikuttavuutta tarkastellaan lähinnä tieteellisen tutkimuksen ja julkaisutoiminnan kriteerein, joka ei ole riittävä tapa tarkastella erityisesti kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta.
- *6. Kilpailullisuus:* Kohdassa tulisi ottaa huomioon tarpeet uudistaa Business Finlandin ja Suomen Akatemia rahoituskriteerejä tai tehdä k. Nykyiset rahoituskriteerit eivät tue erilaisten ekosysteemien kehittymistä, jossa yrityksen, julkinen sektori, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset aidosti tekisivät yhteistyötä. Tämä kysymys liittyy myös kohtaan 7. ja siinä esitettyihin huomioihin rahoituksen heikoista yhteistyöhön kannustavista elementeistä.
- *7. Yhteistyö:* Yhteistyötä käsittelevässä kohdassa tulisi vahvemmin korostaa nykyisen TKI-rahoitusjärjestelmän kyvyttömyyttä tukea korkeakoulujen ja elinkeinoelämän väliseen yhteistyöhön perustuvaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Suomen Akatemian ja Business Finlandin

rahoitukset eivät tue tätä yhteistyötä nykymuodossaan, jolloin alueelliset ja alakohtaiset ekosysteemit, jotka kumuloisivat uusia innovaatioita ja uutta liiketoimintaa, eivät pääse synty-mään. Yhteistyön tukeminen johtaa myös nykyistä tehokkaammin osaamisen kumuloimiseen kansallisille julkisille TKI-toimijoille, jolla taas on pitkäkestoiset vaikutukset kansainvälisen kil-pailukyvyn kehittämiseen.

Lisäksi kohdassa tulee nostaa esiin pk-sektorin tarpeet TKI-toiminnan näkökulmassa. Nyt pk-sektori huomioidaan vain kohdassa 8., jossa TKI-työn arvo pk-sektorille nähdään vain keinona ohjata pk-yritykset kansainväliseen toimintaan. Kuitenkin myös kotimaassa palveluita ja tuot-teita kehittävät yritykset tarvitsevat vahvaa TKI-ekosysteemiä toimintansa kehittämisen tu-eksi. Myös julkisen sektorin (esimerkiksi sote-ala) toiminnan kehittäminen ja innovaatiota tulee huomioida TKI-toiminnassa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa.

- *8. Kansainvälisyys:* Kohdassa tulisi sanoa suoremmin tarve käyttää kansallista TKI-rahoitusta kansainvälisen TKI-rahoituksen vivuttamisesta suomalaisiin ekosysteemeihin. Lisäksi koh-dassa tulee huomioida kansainvälisten TKI-toimijoiden houkuttelu Suomeen.
- Lisäksi periaatteissa tulisi nostaa vahvemmin esiin se, mitä tapahtuu, jos epäonnistumme TKI-järjestelmämme uudistamisessa. Suomen kannalta epäonnistuminen tarkoittaa tappiota glo-baalissa osaamiskilpailussa.

Kommentit vaihtoehtoihin julkisen t&k-rahoituksen pitkäjänteiseksi kasvattamiseksi

Ammattikorkeakoulujen lakisääteinen tehtävä on "harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutki-mustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa." Myös ammattikorkea-koulutuksen tutkimukseen perustuvan koulutustehtävän toteuttaminen edellyttää pysyvää perusrahoituksen osana olevaa TKI-rahoitusta.

Arene pitää parhaana vaihtoehtona kolmesta esityksen lopussa olevasta vaihtoehdosta t&k-toimintaa koskevaa erityistä määräaikaista tai pysyvää rahoituslakia. Määrittelyssä on kuitenkin olennaista huomioida myös innovaatorahoitusta koskeva kokonaisuus. Rahoituslaki varmistaisi esitetyistä vaihtoeh-doista parhaalla tavalla julkisen TKI-rahoituksen riittävän tason ja kasvun. Heikoin vaihtoehto on pidem-piaikaisen siirtömäärärahan käyttöönotto, joka ei samalla tavalla sido valtiovaltaa rahoitustason kas-vattamiseen. Myöskään monivuotinen lakisääteinen suunnitelma ei aidosti varmista rahoituksen kas-vua tulevaisuudessa.

Huoli ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnasta kulminoituu hyvin vahvasti kertaluonteisiin rahoituksiin, jotka eivät mahdollista pitkäjänteistä osaamisen kehittämistä. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli kohdentaa TKI-toimintaan kohtuullisen pienen summan rahoitusta ja rahoituksen jakautuminen myös perustuu saatuun ulkopuoliseen rahoitukseen. Siksi rahoitusratkaisussa keskeistä julkinen sitoutumi-nen pitkäkestoisesti ennakoitavaan rahoitukseen. AMK-sektorille tarvitaan pitkäjänteinen ja kestävä

tutkimuksen resursointimalli, joka mahdollistaa ammattikorkeakoulujen toiminnan innovaatio- ja osaamiskosysteemeissä yhdessä yritysten, työelämän, ja tutkimuslaitosten kanssa.

Ammattikorkeakoulujen kannalta on ongelmallista, ettei esitetyissä vaihtoehdoissa nosteta esiin TKI-toiminnan viimeistä kirjainta eli innovaatiotoimintaa ja sen roolia rahoitusjärjestelmässä. Monipuolisen ja kattavan TKI-toiminnan edellytyksenä on kestävä ja monimuotoinen rahoitusjärjestelmä.

Muut mahdolliset kommentit TKI-työryhmän työhön

Parlamentaarisen TKI-työryhmän esityksessä tulisi olla kolmas pääotsikko, jonka alla pohdittaisiin julkisen TKI-rahoituksen myöntämisen perusteita ja niiden vaikutuksia kehittämisen periaatteisiin. Rahoituksen määrän ja tavoitteiden ohella on välttämätöntä keskustella myös niistä tarkemmin rahoituksen kohdentamisesta ja rahoituksen myöntämisen perusteluista. Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta keskeistä on kohdentaa rahoitusta nykyistä enemmän korkeakoulujen perusrahoitukseen ja uudistaa kilpaillun TKI-rahoituksen rakennetta muotoon, joka aidosti tukee korkeakoulujen, yritysten ja julkisen sektorin yhteistyötä.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Mervi Vidgrén
puheenjohtaja

Ida Mielityinen
toiminnanjohtaja